

*Men weet wel waar men begint, maar niet waar men eindigt. Goed begonnen is half gewonnen. De weg begint aan de lindeboom.
Er werd tijd vereist om zo'n ernstige onderneming aan te vangen. Een geest van christelijke liefde had hem het werk doen aanvangen.*

241. BEGRAAFPLAATS, KERKHOF.

De plaats waar de doden begraven worden.

Begraafplaats is de gewone benaming.

Kerkhof wordt nog veel gebruikt, omdat vroeger de begraafplaatsen om of in de nabijheid van de kerken gelegen waren.

(*Kerkhof* is synoniem geworden met *begraafplaats*, vooral sedert, in de steden, en ook wel op de dorpen, niet meer om of bij de kerken begraven wordt.)

242. BEGRAVEN, TERAARDEBESTELLEN, BIJZETTEN.

Een lijk aan de schoot der aarde toevertrouwen.

Begraven is hiervoor het gewone woord.

Teraardebstellen heeft dezelfde betekenis als begraven, maar is deftiger.

Bijzetten drukt bovendien de gedachte uit, dat iemand begraven wordt in een familiegraf.

Vroeger werden de doden veelal begraven in of rondom de kerk.

De teraardebestelling zal dinsdag plaats hebben.

Het stoffelijk overschot zal in de familiekerelder worden bijgezet.

243. BEGRIJPELIJK, BEVATTELIJK, DUIDELIJK, VERSTAANBAAR.

Begrijpelijk in passieve opvatting, heeft betrekking op zaken en betekent wat men kan begrijpen, waarvan men de oorzaak gemakkelijk kan inzien.

Bevatteijk heeft een actieve betekenis, wanneer het betrekking heeft op personen, die vlug van begrip zijn; in passieve zin is het synoniem met *duidelijk* en betekent gemakkelijk te vatten, wat voor de bevatting geschikt is.

Duidelijk is sterker dan *begrijpelijk* en drukt uit, dat iets gemakkelijk, bijna zonder nadenken te begrijpen is en geen misverstand toelaat.

Verstaanbaar betekent eigenlijk *wat gemakkelijk kan gehoord worden, en daarnaast waarvan men de betekenis gemakkelijk kan vatten.*

Een begrijpelijk gevoel van schaamte had hem weerhouden. De weigering van de regering om tot wetsherziening over te gaan, is begrijpelijk genoeg.

Dat kind is zeer bevatteijk. Dat betoog is zeer bevatteijk en voor ieder duidelijk. Het onderwijs wordt hun al te bevatteijk, al te aangenaam gemaakt; zij leren aldus niet zich inspanningen getroosten.

Er moet een strenge en duidelijke wet tegen de oproermakers zijn. Het is niet te ontkennen, dat deze verklaring duidelijk en stellig is. Hij spreekt verstaanbare taal.

244. BEHAGEN, BEVALLEN, AANSTAAN, LIJKEN.

Een aangename aandoening verwekken, een gunstige indruk maken.

Behagen en **bevalen** verschillen in zover van elkander, dat het

laatste betrekking heeft op het voorwerp, dat de aandoening verwekt, het eerste op de persoon, die haar ondervindt.

Bevalen veronderstelt een meer oppervlakkige en voorbijgaande indruk dan *behagen*.

Aanstaan is een mindere trap van *behagen*, maar men zegt het van personen en ook van zaken van minder belang.

Lijken wordt vooral gebruikt in de gemeenzame stijl.

Behagen scheppen in de muziek. *Een schone vrouw kan iemand bij de eerste aanblik bevalen; een verstandige en geestige vrouw behaagt op de duur. Het leven hier bevalt mij.*

De streek staat mij hier wel aan. Dat huis staat mij wel aan. Zijn neef staat mij niet aan; hij heeft gebreken.

Dat huis lijkt mij niet. Hij schijnt een zacht, plooibaar karakter te hebben, dat u niet zou geleken hebben. Kennissen, die hem niet lijken of wie hij niet aanstaat.

245. BEHANDELEN, BEJEGENEN.

Zich ten opzichte van iemand of iets gedragen.

Behandelen heeft betrekking op personen en zaken en meestal is daaraan de bijgedachte verbonden van een voortdurende herhaling der werking.

Bejegenen wordt alleen gezegd van personen en veronderstelt een ontmoeting; het geeft de houding te kennen, die men bij zulk een ontmoeting tegenover anderen aanneemt.

Hij heeft zijn bedienden slecht behandeld. Behandeld de dieren met zachtheid. Als gij deze plant niet goed behandelt, zal zij spoedig sterven.

Iemand met onderscheiding bejegenen. Hij heeft mij op straat zeer onbehoorlijk bejegend. In dat huis zult gij vriendelijk bejegend worden.

246. BEHANDELEN, BEWERKEN.

Een wetenschappelijke stof bearbeiten.

Behandelen heeft vooral betrekking op de inhoud.

Bewerken duidt meer op de arbeid, die aan vorm of voorbereiding wordt besteed.

Dat onderwerp is goed behandeld.

Die rede is met zorg bewerkt.

247. BEHEERSEN, BEDWINGEN, BETEUGELEN.

Met kracht iemand of iets in zijn vrije beweging beperken.

Beheersen duidt aan, dat men dit doet door de macht en de kracht, waarover men beschikt.

Bedwingen is iemand door dwang of geweld noodzaken zich te beperken; het onderstelt dus een zekere tegenstand.

Beteugelen slaat meer op de werking van terughouden of stuiten; hierbij staat het middel op de voorgrond.

Met zijn groot redenaarstalent wist hij de vergadering te beheersen. Men moet zijn toorn altijd weten te beheersen.

Ik kan die kinderen niet langer bedwingen. Gij moet uw sterk verlangen naar allerlei zinsgenot zooveel mogelijk bedwingen.

Het is noodzakelijk zijn blinde driften te beteugelen. De regering wist de oproerige bewegingen te beteugelen.

Synoniemen

Synoniemen zijn niet alleen gelijkbetekenende woorden, die elkaar volkomen dekken en dan ook in alle omstandigheden onverschillig kunnen gebruikt worden, maar vooral zinverwante woorden, d. w. z. woorden die veel overeenkomst hebben in de betekenis, die ook wel een hoofdbegrip met elkander gemeen hebben, maar die zich toch door een grotere of kleinere wijziging der betekenis onderscheiden, zodat men niet het ene woord voor het andere kan gebruiken.

Slechts zelden drukken twee woorden volkomen dezelfde gedachte uit en men zal dus begrijpen, dat de kennis van de synoniemen een belangrijk onderdeel vormt van de taalstudie, met het oog op het juist en van pas gebruiken van de woorden.

Nochtans zijn in onze taal slechts weinig werken hierover verschenen. De belangrijkste uitgaven op dit gebied waren het thans verouderde « Woordenboek der Nederlandsche Synoniemen » door Weiland en Landré ('s Gravenhage, 1821) en het « Handwoordenboek van Nederlandsche synoniemen » door J. Hendriks (Tiel, 1883), dat beknopt maar duidelijk een groot aantal synoniemen behandelt.

Bij de samenstelling van dit werk hebben wij dit laatste dan ook vaak geraadpleegd, evenals het groot Nederlands Woordenboek door de Vries en te Winkel, dat de juiste betekenis der woorden in al hun schakeringen weergeeft.

Wij zijn er ons wel van bewust, dat een werk als dit onvolledig en onvolmaakt is, maar hopen toch eenmaal de volledigheid te benaderen. Daarom doen wij een beroep op de gebruikers van dit werk, om ons hun opmerkingen te willen medelen, opdat in een latere druk eventuele aanvullingen en verbeteringen kunnen opgenomen worden.

J. CAUBERGHE

nederlandse taalschat

NEDERLANDSE TAALSCHAT

SPREEKWOORDEN
SPREEKWIJZEN
SYNONIEMEN
CITATEN

BREPOLS

BREPOLS